

بنام خدا

دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

دانشکده داروسازی

طرح درس ترمی (نیمسال اول ۹۸-۹۷)

عنوان درس: فیتوتراپی و اطلاعات داروهای گیاهی مخاطبان: دانشجویان Ph.D. داروسازی ورودی ۹۷
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری (ارائه برای بار اول) ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: شنبه‌ها ساعت ۱۴-۱۲
زمان ارائه درس: سه‌شنبه‌ها ساعت ۱۰-۱۲
مدرس: دکتر شکوهی نیا (۲/۵ واحد) - دکتر مسعود مدرسی (۱/۵ واحد)
درس پیش‌نیاز: ندارد

هدف کلی درس:

آشنایی با کاربرد داروهای گیاهی و طبیعی در درمان بیماری‌ها

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی با اصول و مبانی فیتوتراپی
- ۲- آشنایی با فیتوفارماکولوژی
- ۳- آشنایی با فیتوفارماکوکیتیک و دینامیک
- ۴- آشنایی با تداخلات داروهای گیاهی و طبیعی
- ۵- آشنایی با عوارض داروهای گیاهی و طبیعی
- ۶- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر درد و التهاب
- ۷- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم گوارشی
- ۸- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر قلب و عروق
- ۹- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر تومور
- ۱۰- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر پوست
- ۱۱- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم ایمنی
- ۱۲- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر کلیه و مجاری ادراری
- ۱۳- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر کبد و صفرا
- ۱۴- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم اعصاب مرکزی
- ۱۵- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر دستگاه تنفسی
- ۱۶- آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر میکروب‌ها و انگل‌ها

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

۱- جلسه اول

- هدف کلی: آشنایی با اصول و مبانی فیتوتراپی
- اهداف ویژه: دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
۱-۱- اصول و مبانی فیتوتراپی را توضیح دهد.

۲- جلسه دوم

- هدف کلی: آشنایی با فیتوفارماکولوژی
- اهداف ویژه: دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۲- در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۲- فیتوفارماکولوژی را توضیح دهد.

۳- جلسه سوم

- هدف کلی: آشنایی با فیتوفارماکوکیتیک و دینامیک
- اهداف ویژه: دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۳- در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۳- فیتوفارماکوکیتیک و دینامیک را توضیح دهد.

۴- جلسه چهارم

- هدف کلی: آشنایی با تداخلات داروهای گیاهی و طبیعی
- اهداف ویژه: دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۴- جنبه‌های مختلف تداخلات داروهای گیاهی با داروهای رسمی را توضیح دهد.
 - ۲-۴- از هر جنبه از تداخلات، سه مثال دارویی بیان نماید.

۵- جلسه پنجم

- هدف کلی: آشنایی با عوارض داروهای گیاهی و طبیعی
- اهداف ویژه: دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۵- علل محیطی مؤثر در بروز عوارض جانبی ناشی از گیاهان دارویی را نام ببرد.
 - ۲-۵- علل درون‌زاد مؤثر در بروز عوارض جانبی ناشی از گیاهان دارویی را بیان نماید.
 - ۳-۵- عوارض جانبی ناشی از علل محیطی را فهرست نماید.
 - ۴-۵- به اختصار عوارض جانبی ناشی از علل درون‌زاد را توضیح دهد.

۶- جلسه ششم

- هدف کلی: آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر درد و التهاب
- اهداف ویژه: دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۶- در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۶- انواع داروهای گیاهی مؤثر بر درد و التهاب را نام ببرد.
 - ۳-۶- نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر درد و التهاب را بیان نماید.

۷- جلسه هفتم

- هدف کلی: آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم گوارشی

• **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:

- ۱-۷- به نقش و اهمیت گیاهان دارویی در درمان بیماری‌های دستگاه گوارش اشاره کند.
- ۲-۷- از گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان بیماری‌های دهان و دندان، زخم معده و سوء هاضمه، مثال‌هایی را بیان کند.
- ۳-۷- در مورد ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های دهان و دندان، زخم معده و سوء هاضمه توضیح دهد.
- ۴-۷- به فرآورده‌های دارویی موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های دهان و دندان، زخم معده و سوء هاضمه می‌باشند، اشاره نماید.
- ۵-۷- گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان اسهال، یبوست، سندرم روده تحریک‌پذیر، بواسیر، دیابت و کرم‌های روده‌ای را نام ببرد.
- ۶-۷- ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان اسهال، یبوست، سندرم روده تحریک‌پذیر، بواسیر، دیابت و کرم‌های روده‌ای را ذکر نماید.
- ۷-۷- از فرآورده‌های دارویی موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان اسهال، یبوست، سندرم روده تحریک‌پذیر، بواسیر، دیابت و کرم‌های روده‌ای می‌باشند، مثال‌هایی را ارائه نماید.

۸- **جلسه هشتم**

• **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر قلب و عروق

• **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:

- ۱-۸- توضیحاتی را در مورد نقش گیاهان دارویی در درمان نارسایی قلبی و هیپرتانسیون ارائه نماید.
- ۲-۸- از گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان نارسایی قلبی، مثال‌هایی را بیان کند.
- ۳-۸- گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان هیپرتانسیون را معرفی کند.
- ۴-۸- اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان نارسایی قلبی را توضیح دهد.
- ۵-۸- ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان هیپرتانسیون را ذکر نماید.
- ۶-۸- از فرآورده‌های دارویی موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان نارسایی قلبی می‌باشند، مثال بزند.
- ۷-۸- چندین فرآورده دارویی مهم موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان هیپرتانسیون می‌باشند، را بیان کند.
- ۸-۸- توضیحاتی را در مورد نقش گیاهان دارویی در درمان بیماری‌های عروق محیطی، مغزی و وریدی ارائه نماید.
- ۹-۸- گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان بیماری‌های عروق محیطی، مغزی و وریدی را معرفی کند.
- ۱۰-۸- در مورد ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های عروق محیطی، مغزی و وریدی توضیح دهد.
- ۱۱-۸- از فرآورده‌های دارویی موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های عروق محیطی، مغزی و وریدی می‌باشند، مثال‌هایی را ارائه نماید.

۹- جلسه نهم

- **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر تومور
- **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۹ در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۹ انواع داروهای گیاهی مؤثر بر تومور را نام ببرد.
 - ۳-۹ نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر تومور را بیان نماید.

۱۰- جلسه دهم

- **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر پوست
- **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۱۰ در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۱۰ انواع داروهای گیاهی مؤثر بر پوست را نام ببرد.
 - ۳-۱۰ نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر پوست را بیان نماید.

۱۱- جلسه یازدهم

- **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم ایمنی
- **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۱۱ در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۱۱ انواع داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم ایمنی را نام ببرد.
 - ۳-۱۱ نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر سیستم ایمنی را بیان نماید.

۱۲- جلسه دوازدهم

- **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر کلیه و مجاری ادراری
- **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۱۲ در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.
 - ۲-۱۲ انواع داروهای گیاهی مؤثر بر کلیه و مجاری ادراری را نام ببرد.
 - ۳-۱۲ نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر کلیه و مجاری ادراری را بیان نماید.

۱۳- جلسه سیزدهم

- **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر کبد و صفرا
- **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:
 - ۱-۱۳ انواع و مهمترین بیماری‌های کبدی را ذکر نماید.
 - ۲-۱۳ توضیحاتی را در مورد نقش گیاهان دارویی در درمان بیماری‌های کبدی ارائه نماید.
 - ۳-۱۳ گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان بیماری‌های کبدی را معرفی کند.
 - ۴-۱۳ ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های کبدی را ذکر نماید.

۱۳-۵- چندین فرآورده دارویی مهم موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های کبدی می‌باشند، را بیان کند.

۱۳-۶- در مورد نقش گیاهان دارویی در درمان بیماری‌های صفراوی توضیحاتی را ارائه نماید.

۱۳-۷- از گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان بیماری‌های صفراوی، مثال‌هایی را بیان کند.

۱۳-۸- ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های صفراوی را ذکر نماید.

۱۳-۹- از فرآورده‌های دارویی موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های صفراوی می‌باشند، مثال‌هایی را ارائه نماید.

۱۴- جلسه چهاردهم

• **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم اعصاب مرکزی

• **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:

۱-۱۴- در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.

۲-۱۴- انواع داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم اعصاب مرکزی را نام ببرد.

۳-۱۴- نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر سیستم اعصاب مرکزی را بیان نماید.

۱۵- جلسه پانزدهم

• **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر دستگاه تنفسی

• **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:

۱-۱۵- توضیحاتی را در مورد نقش گیاهان دارویی در درمان بیماری‌های تنفسی ارائه کند.

۲-۱۵- گیاهان دارویی مهم و مؤثر در درمان بیماری‌های تنفسی را نام ببرد.

۳-۱۵- در مورد ترکیبات مؤثره، اثرات دارویی، موارد مصرف، موارد منع مصرف، عوارض جانبی، مکانیسم اثر، تداخلات دارویی و وضعیت مصرف در حاملگی و شیردهی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های تنفسی توضیحاتی بدهد.

۴-۱۵- به فرآورده‌های دارویی موجود در بازار که حاوی گیاهان مؤثر در درمان بیماری‌های تنفسی می‌باشند، اشاره نماید.

۱۶- جلسه شانزدهم

• **هدف کلی:** آشنایی با داروهای گیاهی مؤثر بر میکروب‌ها و انگل‌ها

• **اهداف ویژه:** دانشجو در پایان جلسه قادر خواهد بود:

۱-۱۶- در مورد مطالب جلسه قبل توضیح دهد و به سؤالات پاسخ دهد.

۲-۱۶- انواع داروهای گیاهی مؤثر بر میکروب‌ها و انگل‌ها را نام ببرد.

۳-۱۶- نحوه عملکرد داروهای مؤثر بر میکروب‌ها و انگل‌ها را بیان نماید.

منابع:

1. Schulz V, Hansel R, Tyler VE. Rational Phytotherapy: A Physicians Guide to Herbal Medicine, Springer-Verlag, Berlin, 2001.
2. De Smet PAGM, Kellern K, Hansel R, Chandler RF. Adverse Effect of Herbal Drugs, Vol. 1-3, Springer-Verlag, Berlin, 1997.

3. Mills S, Bone K. Principle and Practice of Phytotherapy. Churchill Livingstone, London, 2013.
4. Fleming T. PDR for Herbal Medicines, Medical Economics Co., Montvale, 2004.
5. Leung AY, Foster S. Encyclopedia of Common Natural Ingredients Used in Food, Drugs and Cosmetics. W. B. Saunders, New York, 1996.

روش تدریس:

- ۱- سخنرانی
- ۲- استفاده از پورپوینت
- ۳- نوشتن بر روی وایت برد
- ۴- پرسش و پاسخ

وسایل آموزشی:

- ۱- ویدئو پروژکتور و پوینتر
- ۲- تخته وایت برد و ماژیک وایت برد

سنجش و ارزشیابی

نام آزمون	روش آزمون	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
آزمون میان ترم	کتبی (تستی و تشریحی)	۵۰-۵۵٪	۹۷/۸/۲۹	۱۰-۱۲
آزمون پایان ترم	کتبی (تستی و تشریحی)	۴۵-۵۰٪	۹۷/۱۱/۳	۱۰/۳۰-۱۲/۳۰
تکالیف اختیاری یا سؤالات درسی اختیاری	دریافت پاسخ از فراگیران بصورت کتبی یا شفاهی	+۱۰٪ (بصورت بارم تشویقی و مازاد بر نمره ۱۰۰٪)	در طول ترم	در کلیه جلسات آموزشی درس

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجویان:

- ۱- حضور مرتب و منظم بر سر کلیه جلسات آموزشی
- ۲- رعایت اصول نظم و آرامش بر سر کلیه جلسات آموزشی
- ۳- توجه هوشیارانه به مطالب ارائه شده توسط مدرس
- ۴- یادداشت برداری از نکات مهم درسی
- ۵- مشارکت در مباحث دو طرفه میان مدرس و فراگیران
- ۶- تلاش در جهت انجام تکالیف اختیاری و داوطلبانه
- ۷- شرکت در آزمون‌های میان ترم و پایان ترم

جدول زمانبندی درس فیتوتراپی و اطلاعات داروهای گیاهی

(دانشجویان Ph.D. داروسازی ورودی ۹۷)

روز و ساعت جلسه: سه‌شنبه‌ها ساعت ۱۰-۱۲

نام مدرس	موضوع جلسه	تاریخ	جلسه
دکتر شکوهی‌نیا	اصول و مبانی فیتوتراپی	۹۷/۶/۲۷	۱
دکتر شکوهی‌نیا	فیتوفارماکولوژی	۹۷/۷/۳	۲
دکتر شکوهی‌نیا	فیتوفارماکوکینتیک و دینامیک	۹۷/۷/۱۰	۳
دکتر مدرسی	تداخلات داروهای گیاهی و طبیعی	۹۷/۷/۱۷	۴
دکتر مدرسی	عوارض داروهای گیاهی و طبیعی	۹۷/۷/۲۴	۵
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر درد و التهاب	۹۷/۸/۱	۶
دکتر مدرسی	داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم گوارشی	۹۷/۸/۱۵	۷
دکتر مدرسی	داروهای گیاهی مؤثر بر قلب و عروق	۹۷/۸/۲۲	۸
—	امتحان میان‌ترم	۹۷/۸/۲۹	—
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر تومور	۹۷/۹/۱۳	۹
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر پوست	۹۷/۹/۲۰	۱۰
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم ایمنی	۹۷/۹/۲۷	۱۱
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر کلیه و مجاری ادراری	۹۷/۱۰/۴	۱۲
دکتر مدرسی	داروهای گیاهی مؤثر بر کبد و صفرا	۹۷/۱۰/۹	۱۳
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر سیستم اعصاب مرکزی (جلسه مجازی)	۹۷/۱۰/۱۱	۱۴
دکتر مدرسی	داروهای گیاهی مؤثر بر دستگاه تنفسی	۹۷/۱۰/۱۶	۱۵
دکتر شکوهی‌نیا	داروهای گیاهی مؤثر بر میکروب‌ها و انگل‌ها (جلسه مجازی)	۹۷/۱۰/۱۸	۱۶